

El llenguatge Tombarelles

13/x/1979

A l costat dels qui diuen «taburet» en lloc de tamboret, sense adonar-se de la relació que hi ha entre aquest mot i tambor, hi ha els qui diuen «tamborella» en lloc de tombarella, com el fos —en aquest cas si— de tambor que haguéssim obtingut aquest mot. Però cal recordar que la forma correcta és realment tombarella, ja que prové no del substantiu tambor sinó del verb tombar. De fet, «tamborella» en lloc de tombarella és una metàtesi habitual del llenguatge parlat —tament com l'ús de «gavinet» en lloc de ganivet—, que és molt possible que s'hagi produït amb la influència de la forma tambor i no cal concedir-hi, en realitat, massa importància. Alguns, però, recorren també a «tamborella» en el llenguatge escrit i és, per tant, enraonat d'advertir que l'única forma correcta i admissible és tombarella.

Com hem dit, el substantiu tombarella prové del verb tombar, el qual, segons que ens informen els especialistes, procedeix de l'arrel onomatopèica tomb, que designa el soroll produït pel cop donat per tal de fer caure o girar alguna cosa. Aquest verb s'ha revelat com un mot amb molta vitalitat, tant per la multiplicitat de significacions que ha adquirit com pels diversos derivats que ha originat. Efectivament, són nombroses les accions que es poden expressar per mitjà de tombar o tombar-se dins els camps de significació de

girar o voltar i de fer caure. I, com a termes provinents de tombar, a més de tombarella, tenim el postverbal tomb, diversos verbs de sentit intensiu com tomballar, tomballejar i tombassejar, tombada, i el mot tomballons, que fem servir exclusivament en l'expressió de tomballons, normalment amb el verb anar: anar de tomballons. Al seu torn, el postverbal tomb ha adquirit també una significació varia, amb alguns casos d'aplicació dignes de posar-se en relleu: Donar un altre tomb a una frase, és a dir, construir-la diferentment, Prendre una conversa un altre tomb, o sia, un altre to, un altre caràcter, etc., i, especialment, Venir a tomb (una cosa), que vol dir venir a propòsit. En aquest darrer cas, algú recorre a la traducció literal de la frase feta del castellà i diu «Venir a conte» o «Venir a compte» i hi ha, encara, el cas particular de la cavalcada anomenada Els tres toms, del dia de Sant Antoni. A cops s'ha discutit el significat d'aquesta denominació i fins i tot la seva ortografia. Faltava, però, la inció al mot tomb i, més concretament, dins el significat «curta passejada tornant al punt de partida».

Albert Jane